

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá jedním stoletím české kritické reflexe románu Jaroslava Haška *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*, tedy obdobím od vydání prvního dílu v roce 1921 do roku 2021. Pomocí recenzí v tisku, literárně kritických polemik, vybraných literárně vědeckých studií a relevantních článků sledujeme proměnu kritického diskurzu o zmíněném díle. Vzájemnou koherenci nahlížených pramenů zajišťuje důraz na intratextualitu, přehledový charakter práce doplňují odkazy na další práce. Jednotlivé texty poté tato práce nejen shromažďuje v podobě bibliografických záznamů a rekapitulací klíčových tezí, ale pomocí interpretačních bloků je uvádí do kulturního, historického či společenského kontextu. Pomocí interpretací tvoříme narativ vrcholící v závěru, když podáváme zprávu o vývoji kritické recepce díla. *Osudy dobrého vojáka Švejka* jsou po svém vydání přijaty mezi širokým čtenářstvem, avšak literární kritika je až na výjimky ignoruje. Rehabilitace se dílo dočkává v druhé polovině 20. let 20. století díky tehdejším kritickým polemikám. Od té doby prochází román několika revizemi – ve 30. letech je interpretován jako proletářský román, během druhé světové války je nacisty zakázán a po komunistickém převratu v roce 1948 je nahlížen optikou socialistického realismu a je akcentována jeho antikapitalistická povaha. V 60. letech se poměry uvolňují spolu s nutností ideologického rámce a do popředí se dostávají nová témata – jednotlivé motivy díla, jakými jsou humor či jazyková složka, ale i vhodnost románu jako povinné četby ve školách. Během tzv. normalizace v 70. a 80. letech sledujeme rozkol – na jedné straně oficiální kritiku v Československu navazující na tradici 50. let v chápání románu jako lidové tvorby dělnického autora, na straně druhé exilové autory navazující na témata 60. let – otázky žánru, vnitřní struktury díla, role vypravěče a rovněž interpretující dílo novými způsoby např. jako avantgardní, dadaistickou či absurdní literaturu apod. Po sametové revoluci je román revidován omezeně zejména při příležitostech významných výročí, ve 21. století je román spojován zejména se zavádějícími stereotypy pramenícími z filmových adaptací a zkreslením obrazu díla a jeho protagonisty ve společenském povědomí. V posledních letech sledujeme potřebu nové optiky, např. skrze feministické teze.